

ΤΑ ΑΠΟΚΡΥΦΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

Ενότητα 12: Νεότερες Ανακαλύψεις

Αικατερίνη Τσαλαμπούνη
Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

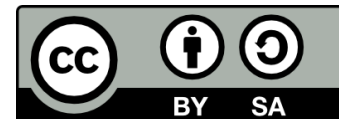

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

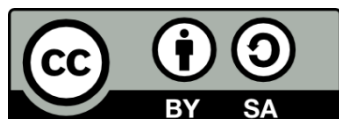
Τα Απόκρυφα Ευαγγέλια.

Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας

Νεότερες Ανακαλύψεις

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΝΕΟΤΕΡΕΣ ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΙΣ

Η ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΜΑΓΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

- Ψευδεπίγραφο κείμενο το οποίο περιέχει την προσωπική μαρτυρία των Μάγων της ιστορίας της γέννησης στο κατά Ματθαίον.
- Είναι το εκτενέστερο κείμενο σχετικά με αυτά τα πρόσωπα.
- Περιέχει ορισμένες ερμηνείες για τους Μάγους που δεν τις συναντούμε αλλού: είναι 12 στον αριθμό, κατοικούν σε μία φανταστική χώρα στην Ανατολή που λέγεται Shīr, το αστέρι της γέννησης είναι ο Ιησούς.

ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

- Ένα μόνο συριακό χειρόγραφο (8^{ος} αι., Βιβλιοθήκη Βατικανού, Bibl. Apostol. Syr. 162).
- Το χειρόγραφο περιέχει το *Χρονικό του Ζιζηνί* ή του Ψευδο-Διονυσίου του Tell-Mahre – συμπίλημα διαφόρων ανεξάρτητων κειμένων (π.χ. ένα μύθο για τον Μ. Αλέξανδρο, την ιστορία των 7 νέων της Εφέσου).
- Πρώτη έκδοση του χειρογράφου από τον Otto Tullberg στα 1851 – επανέκδοση στα 1927.
- Ο Brent Landau εξέδωσε το τμήμα της Αποκάλυψης των Μάγων.
- Μία λατινική περίληψη στο *Opus Imperfectum in Matthaеum* (PG 56, 637-38).

ΤΟΠΟΣ – ΧΡΟΝΟΣ- ΔΙΑΔΟΣΗ

- Χρόνος συγγραφής του *Corpus imperfectum* 5^{ος} αι. – από αρειανό θεολόγο της Κωνσταντινούπολης -> ήδη υπήρχε μία ελληνική εκδοχή του απόκρυφου.
- Είναι επίσης πιθανό να γράφτηκε εξ αρχής στα συριακά (λογοπαίγνια με βάση τη συριακή, ο ρόλος του Ιούδα Θωμά) -> η συριακή εκδοχή πρέπει να υπήρχε ήδη από τον 4^ο αι.
- Ίσως ωστόσο να είναι αρχαιότερο:
 - Η ιστορία του Ιούδα Θωμά είναι μεταγενέστερη προσθήκη (λεξιλόγιο, ιδέες, προσπάθεια ένταξης των Μάγων στον υπόλοιπο χριστιανισμό).
 - Συγγένεια με λειτουργικές μορφές που απαντούν στις *Πράξεις Θωμά* – σε μία εποχή που υπάρχει ρευστότητα των παραδόσεων -> πιθανόν ο 3^{ος} αι.
 - Η ίδια η αποκάλυψη - τ. 2^{ου} – αρχ. 3^{ου} αι. (παρόμοιες ιδέες όπως και σε άλλα κείμενα της εποχής – πολύμορφος Χριστός).
- Τόπος: Έδεσσα Συρίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Εισαγωγή (1).
- Οι Μάγοι: τα ονόματα κι η καταγωγή τους (2).
- Τα μυστήρια των Μάγων – η προφητεία για το αστέρι – οι τελετές του και το απόσπασμα από το βιβλίο του Σηθ για την πτώση του Αδάμ (3-10).
- Το αστέρι (11-13).
- Η πολυμορφία του Χριστού κι η αποκάλυψη του Πατέρα (14-15).
- Το ταξίδι στη Βηθλεέμ (16-25).
- Η επιστροφή στην Shir (26-28).
- Ο Θωμάς στην Shir (29-32).

ΣΧΕΣΕΙΣ - ΕΞΑΡΤΗΣΕΙΣ

- Συγγένεια με το ευαγγέλιο του Arundel σχετικά με τη γέννηση του Ιησού.
- Πιθανόν η ΑποκΜάγων εξαρτάται από το ευαγγέλιο Arundel (αρχαιότερα τα απόκρυφα που συμπληρώνουν την ευαγγελική ιστορία – νεότερα τα απόκρυφα που επικεντρώνονται σε ένα ή περισσότερα πρόσωπα).
- Η αφήγηση του Μτ 2,1-12 (σημαντικές αποκλίσεις από εκείνη) – ευαγγέλιο του Ιωάννη (ιωάννεια ορολογία).
- Το Σπήλαιο των Θησαυρών (6^{ος}/7^{ος} αι.) – ίσως γνώριζε την ΑποκΜάγων.

ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

- Η εκτενέστερη αφήγηση για τους Μάγους.
- Shir – Κίνα;
- Η ιδέα του πολύμορφου Χριστού (ο Ιησούς ένα ουράνιο αστρικό σώμα –πριν σαρκωθεί).
- Ανοχή στην θρησκευτική ετερότητα (ο Ιησούς μίλησε στον κόσμο με τους προφήτες αλλά και τα μαγικά βιβλία των Μάγων).

ΠΡΟΣΛΗΨΗ

- Αξιοποίηση του υλικού της Αποκμάγων στη συριακή της εκδοχή στα κείμενα του Χριστιανισμού της Ανατολής.
 - Αρμενικό ευαγγέλιο της παιδικής ηλικίας.
 - Theodorus bar Konai (8^{ος} αι.).
 - Σολομών επίσκοπος Basra.
 - Τα ονόματα των 12 μάγων και των πατέρων τους σε διάφορα συριακά κείμενα.
- Αξιοποίηση του υλικού σε λατινικά κείμενα όπως το ευαγγέλιο Arundel.
 - Jacob de Borgine, *Legenda Aurea* (12^{ος} αι.).
 - Johannes von Hildesheim, *Historia Trium Regum* .
 - Ακινάτης, Αβελάρδος.
 - Στην εικονογραφία (το αστέρι που περιέχει ένα παιδί).

**ΤΟ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ
ΤΗΣ
ΓΥΝΑΙΚΑΣ
ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ**

ΜΙΑ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΛΑΣΤΟΓΡΑΦΙΑ;

- Το όνομα δόθηκε σε ένα κοπτικό σπάραγμα όπου αναφέρεται η φράση «ο Ιησούς τους είπε ‘η γυναίκα μου ...’».
- Κοπτική μετάφραση του 4^{ου} αι. ενός αρχαιότερου ελληνικού κειμένου (2^{ος} αι.;).
- Σήμερα το μεγαλύτερο μέρος των ερευνητών θεωρεί ότι είναι πλαστό κείμενο.
 - Ο ίδιος ο πάπυρος χρονολογείται μεταξύ 6^{ου}-9^{ου} αι.
 - Λάθη στο κείμενο – ομοιότητες με ένα άλλο πλαστό κείμενο (αντίγραφο του κατά Ιωάννην).
 - Γραμμένο στη λυκοπολιτική διάλεκτο, η οποία δεν χρησιμοποιείται μετά τον 6^ο αι.

**ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ
ΤΟΥ ΜΑΡΚΟΥ**

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

- Δύο αποσπάσματα τα οποία υποστηρίζεται ότι προέρχονται από το Μκ και είναι ενταγμένα σε μία επιστολή του Κλήμεντα Αλεξανδρέως σχετικά με τους Καρποκρατιανούς.
- Υποστηρίζεται ότι προέρχονται από την αλεξανδρινή εκδοχή του Μκ (3 εκδοχές του ευαγγελίου: η σύντομη της Ρώμης, η πνευματική εκτενής της Αλεξάνδρειας κι η παραφθορά της δεύτερης από τον Καρποκράτη).
- Δύο προσθήκες στο γνωστό ευαγγέλιο: μεταξύ 10,34 και 35 και μετά το 10,46.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

- Δημοσιεύεται στα 1973 από τον καθηγητή της αρχαίας ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Columbia, Morton Smith: το αντέγραψε από ένα κείμενο που βρήκε χειρόγραφο σε μεταγενέστερο κείμενο στο μοναστήρι του Αγίου Σάββα.
- Το πρωτότυπο έχει χαθεί – σώζονται μόνο μεταγραφές και φωτογραφίες του χειρογράφου.
- Το κείμενο εξακολουθεί να διχάζει την ακαδημαϊκή κοινότητα.

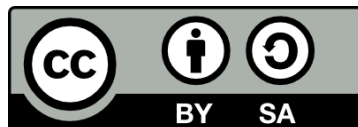
Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τσαλαμπούνη
Αικατερίνη. «Τα Απόκρυφα Ευαγγέλια. Νεότερες Ανακαλύψεις». Έκδοση: 1.0.
Θεσσαλονίκη 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://eclass.auth.gr/courses/OCRS339/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Φίλιππος Γερμάνης
Θεσσαλονίκη, Εαρινό Εξάμηνο 2014-2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

